

När kan vi på pellets igen?

De senaste veckorna i februari har vi på kansliet blivit nedringda av såväl media som pelletskunder som är oroliga över att man inte får tag på pellets. Många är även oroliga för att det inte skall finnas tillräckligt med biomassa i framtiden, medan andra klagar på att man nu tvingas använda betydligt dyrare bränslen för sin uppvärmning. Både kunder och producenter har utan tvekan överraskats av en situation som man inte varit van vid, den att det skulle uppstå *en brist på pellets*.

Detta trendbrott med en brist som vi upplever just nu handlar mer om logistik och underskattning snarare än en brist på biomassa. Men i och med att det nu blivit varmare och att det åter finns sågspån att göra pellets av går produktionen hos våra medlemmar för fullt. Men det kan ta ännu någon vecka innan vi hunnit ikapp, och situationen normaliserats, då allt som produceras går ut direkt. Men nu ser vi i alla fall slutet på problemet.

Frågan som många ställer sig är naturligtvis hur det kunde bli så här? Vem bär egentligen ansvaret? Vågar vi lita på pellets? Borde man inte kunnat förutse att det kunde bli en kall vinter?

Vi har naturligtvis haft kalla vintrar förr, senast 2010/2011, och när pelletsfabrikanterna då upplevde att försörjningsläget blev besvärligt så ökade man importen och löste problemen. Men sedan dess har vi haft milda vintrar och överskott på marknaden vilket lett till att både producenter och användare dragit ned på avtalsvolymerna och produktionsplaner för att inte stå med stora osålda lager när eldningssäsongen är över. Det faktum att årets situation tagit många med överraskning tyder trots allt på att branschen i normala fall klarar av att hantera situationer som denna utan att det drabbar slutanvändarna.

Det är alltid lätt att vara efterklok och inse att man borde kunnat agerat annorlunda. Det kom trots allt en rad signaler ganska tidigt som, om man tolkat dem annorlunda, möjligen kunde gjort att dagens bristsituation hade kunnat undvikas.

Det började med en *ovanligt blöt och mild höst i både södra Sverige och Baltikum*. Lettland har under hösten mätt upp regnmängder som aldrig tidigare registrerats. Litauen var först ut när regeringen deklarerade Force Majeure i skogen och man förbjöd tunga transporter på vägar som fått dålig bärighet på grund av allt vatten. Redan i början av januari vinstvarnade Billerud Korsnäs och meddelade att man kommer att tappa en miljon kronor per kalenderdag det första kvartalet *på grund av virkesbrist*. När sågverken får problem med virke, och inte längre sågar, finns heller inget sågspån till våra pelletsfabriker. Detta borde med facit i hand varit *tydliga varningssignaler*.

Men för att förstå vad som egentligen gick fel måste vi se tillbaka på logistiken. Vår pelletsproduktion är uppbyggd på att vi under årets alla månader tillverkar den pellets vi behöver på ett år. Det betyder att vi i början av en eldningsäsong måste ha nästan halva årsbehovet i lager för att kunna möta en högre efterfrågan under vintern, samtidigt som man inte vill ha alltför mycket pellets kvar när säsongen är slut.

De senaste årens milda vintrar har därför lett till att såväl *kunder som tillverkare skrivit ned sina prognoser och minskat sina lager*. Även årets vinter inleddes med extremt mildt och regnigt väder, ända in i mitten av januari. Vilket gjorde att många ända bedömde att den pellets som fanns i lager trots allt skulle räcka till. Så, i slutet av januari, kom så "The Beast From the East" med extrem kyla som i ett enda slag drabbade nästan hela Europa. En kyla som fortfarande, åtminstone till viss del behåller sitt grepp, vilket leder till ökade behov av energi sent på säsongen när alla planerade lager i princip redan är tömda.

Produktionen av pellets, som anpassats till vad man många månader tidigare prognoserat, får nu på kort tid massor med kunder som behöver mer pellets. Vilket i normala fall skulle innebära att man ökat importen. Men då sågverken stått still i Baltikum och hela Europa samtidigt drabbats av kylan tog de kvarvarande lagren snabbt slut och bristen på sågspån gjorde dessutom att produktionen av pellets inte heller kunde gå för fullt förrän kylan i mitten av januari gjorde att timmer åter kom in till sågverken.

Dessutom har bristen på sågtimmer gjort att det även börjat bli ont om grot (grenar & toppar) som eldas i våra fjärrvärmeverk. Många värmeverk toppar också med pellets när det blir kallare. Vid en köldknäpp beställer de stora mängder pellets. Ofta dessutom med kort framförhållning. Det har också bidragit till bristen.

De som vant sig vid att köpa pellets i säckar exempelvis på byggvaruhus har fått problem, speciellt nu när det är kallt. Men nu svänger det igen och vi får räkna med att det inom några veckor åter finns pellets för alla kunder som just nu är utan.

Låt oss därför hoppas på att vi alla, producenter som konsumenter, lär oss av erfarenheterna detta år så att vi bättre kan förebygga så att detta inte behöver hända igen. Det är inte brist på råvara, det är planering och logistik som myndigheter och pelletsproducenter behöver se över. Det lär säkert komma fler kalla vintrar. Från branschens sida behöver vi ha strategier och beredskap för att hantera de situationer som kan uppstå. **Som villaägare kan man redan tidigt på säsongen förebygga genom att t ex köpa hem en extra pall, som man låter stå orörd till dess att man ser att vinterbehovet är borta. Då slipper man köpa dyr elvärme om en liknade situation skulle uppstå igen.**

Bengt- Erik Löfgren
Koordinator PelletsFörbundet